



Bränningen

Medlemsblad för Söderhamns Kust- och skärgårdsförening

Nummer 2 2007

Skärgårdsträff

På Orn den 30 Juni
SMS hälsar välkommen

Diverse aktiviteter
Bl.a. kommer

Rockskolan med tre band

Gör en heldagsutflykt, åk med
M/S MOA

Skärgårdsföreningen finns
på plats

Söderhamns Kust- och skärgårdsförening

Kontaktpersoner

Ordförande

Lennart Andersson

lennart.andersson@soderhamn.com

0270-285539, 0270-33030, 070-8168411

Kassör

Barbro Olsson

barbro.olsson@soderhamn.com

0270-14915, 0270-60573, 073-2209430

Sekreterare

Hans Fryklund

hans.fryklund@soderhamn.com

0270-14082, 0270-281108, 070-5424855

Redaktör Bränningen

Lennart Andersson

Sture Claesson

Hans Fryklund

Hemsidor

www.skargardsforeningen.se

www.svartsundsranan.se

E-post

info@skargardsforeningen.se

Hjälp oss skaffa nya medlemmar.
Känner Ni någon som Ni tror skulle vara
intresserad av att bli medlem så betala in
Kr 150:- på pg 48 125 59 - 5

Svartsundsrrännan

Svartsundsrrännan har varit med om många invigningar. Här följer ett reportage ur Söderhamnskuriren den 21 juli 1914.

SVARTSUNDETS HÖGTIDLIGA INVIGNING 1 juli år 1914.

Svartsundet invigdes i går under strålände vackert väder och stor anslutning. Det är ett storartat och energiskt arbete som nu närmar sig sin fullbordan. Det är omkring 40 år sedan (1874), som Svartsundsrrännan första gången grävdes ur på nuvarande ställe. Och under denna tid har den endast en gång rensats upp, detta för 21 år sedan (1893). Som bekant är det på enskilt initiativ rrännan denna gång satts i trafikabelt skick. Det är herr Gabriel Nordgren som har äran av detta. På enskild väg har han lyckats insamla omkring 350 kr av de 1000 kr som den beräknas kosta.

(Avsk,ift: Olle Berglund 2006.)



Kommentar: 14 år senare (1928) gjordes en omfattande restaurering. En bild från restaureringen 1928
Kanske en av de mest omfattande. Om denna tidsdifferens gäller idag också, kommer nästa restaureringen att ske 2021.

Lennart A

Svartön eller Skatön ?

Ytterligare en artikel dök upp i mailboxen. Denna gång en artikel från Kuriren daterad 21 april 1959. Det är signaturen Inge som funderar varför Svartön blivit Skatön och varför Svartsundet inte då heter Skatsundet ? Vidare skriver han ” Jag tänkte tala om vad alla ni som inte vågade ut i Skärgården i söndags gick miste om. Det var tomt i nästan alla stugor från Morviken och utåt. Visserligen var Nordanvinden ilsken och kall men det fanns gott om lä och där gassade solen. Det enda tråkiga denna dag var **Svartsundsrrännan**, som sannerligen inte gör någon människa glad. Denna för småbåtstrafiken så viktiga förbindelseled mellan norra och södra fjärden är närmast en parodi på en vattenväg, och jag tror att det finns många med mig som aldrig förlåter stan om den inte tar ett krafttag i sommar med mudderskopa och ev. några dynamitgubbar. I somras släpade man upp den nedrasade kajskonigen i skogen men inte blev rrännan djupare för det”.

Inge

REKORD i Hälsingland.

FEM ton strömming i ett enda svep

(Gefle Dagblad 20/3 1962. Bearbetning Olle Berglund, 2004)

Fångstrekord för Bottenhavets strömmingsfiskare slog ett trårlag från Sandarne på söndagen. I ett enda trålsvep fick man omkring 200 lådor, d.v.s. fem ton strömming. Den väldiga fångsten bärgades på knappt en timme. Det måste betecknas som rena turen att trålen stoppade för påfrestningarna. En annan större trålare från Storjungfrun fick vid samma tillfälle tre ton strömming.

“Så här mycket strömming har med säkerhet aldrig tidigare dragits upp på en gång ur Bottenhavet”, säger fiskerikonsulent Gunnar Skog. I höstas lyckades ett par stora trålare mycket bra vid fiske kring Finngrundet och vid ett tillfälle fick man då 130 lådor i ett tråldrag.

De två partrålarna från Sandarne har således satt ett mycket prydligt rekord. Besättningarna — Olle Flodberg och Stig Andersson. I den ena båten och Karl-Erik Flodberg och dennes son i den andra — måste förstås känna sig mycket nöjda med dagen, särskilt som strömmingen var av ovanligt fin och jämn kvalitet. De får säkert avsättning för varenda strömmingsstjärt. I den andra trålaren, som fick tre ton, fiskade två estländare, sedan många år bosatta på Storjungfrun.



Kan detta vara en bild från rekordtillfället? Bilden hittades på Gäddan vid städning av några garderober. Någon kände igen Karl-Erik Flodberg på bilden. Om någon känner igen även de övriga, hör av er till någon styrelseledamot.

Briggen Gerda i Söderhamn

**I sommar mellan den 15 och 22 juli finns
Briggen Gerda i Stugsund.**

Passa på att göra en tur med detta unika skepp. Det finns många olika turer. Du kan segla heldagsturer mellan Gävle och Stugsund eller mellan Stugsund och Hudiksvall.

Heldagsturena kostar 750:- och i det priset ingår mat och kaffe. Halvdags och kvällsturer kostar 350:-

**Bokning kan du göra på nätet
på Gerdas hemsida
www.briggengerda.com**



Svartsundsrrännan 2007

Detta händer ute vid Svartsundsrrännan denna sommar och höst. Under försommaren kommer hela området att gödslas och vattnas för att ge de plantor som sattes hösten 2006 så bra förutsättningar som möjligt.

Ensskyltar kommer att sättas up för norra infarten. Området skall städas upp efter stormarna i vinter.

Under augusti-september kommer ytterligare 150 busk och häckplantor att sättas. I Oktober-november kommer tavlan upp med alla sponsorer och gåvogivare. Där är också projektet slut för Kust och Skärgårdsföreningens del.

Den 1 oktober startar Söderhamns kommun muddringen av södra delen genom sitt projekt En levande skärgård.

Förhoppningsvis kan en slutlig invigning ske försommaren 2008 av hela leden. Då hoppas vi också att en underhållsplan upprättats med kommunen och de berörda organisationerna.

Lennart Andersson
Proj.ledare.

Vårstädning på Gäddan

Under några måndagkvällar har styrelsen och några andra intresserade haft vårstädning av fiskarmuseet. Museet utvecklas allt mer. Under ett par års tid har den gamla uthuslängan reparaterats. Stockar har bytts ut, och hela huset har lyfts upp. Invändigt är det snart klart, och just nu håller Y-husets personal på med utsidan. Ett nytt tak skall så småningom på. Därefter skall en del gamla fiskebruksföremål placeras ut i bodarna.



Öppettiderna i sommar blir som tidigare år torsdagar mellan kl 1400-1700 med start efter midsommar.

*Bildtexter:
Bilden överst. Innanfönstren plockas ner.*

*Bilden i mitten:
Hans Fryklund, Arne Johansson och Forslund drar el till uthusen.*

*Bilden längst ner.
Uthuslängan får sig en rejäl ansiktslyftning. Här kommer att finnas många rum med utställningsmöjligheter. Återstår sedan att få till tak över 2 båtar som idag är täckta med presenningar.*



Datummärkning av strömming

Länets fiskeridirektör granskar strömmingshanteringen 1884.

Avskrift med bibehållen gammal stavning av Olle Berglund.

Med undantag af den på hösten fångade, fetare strömmingen, s.k.

“senfångad” strömming, förekommer vanligen aldrig någon sortering. All strömming vräkes uti fiskbodarne uti stora kar, fyllda med gammal, rödbrun, ofta illaluktande lake. Sedan han legat der några dagar, upptages han för att gälas och saltas derefter ned i andra kar, der han får stå till hösten, då han packas i afsändningskärlden. Denna packning sker utan ordning, fisken öses i tunnorna och packas hårdt. Man kan föreställa sig att genom denna packning fiskarne komma huller om buller i kärlet, små och stora fiskar ligga om hvarandra, en del afbrutna, andra krokiga och böjda hit och dit; likaså blir sådan strömming, som i behörig tid kommit i laken, upp- blandad med strömming, som mer eller mindre öfvergått till för ruttnelse, innan han kommit i laken.

Kärlden, hvori strömmingen packas, äro ofta så dåliga att de ej hålla laken. Fiskaren är härutinnan utsatt för stora svårigheter, då lämplig kärlved numera är för honom svår att få. Han är i detta fall hänvisad till sågverken, der han för högt pris måste köpa sitt virke, som alltid förut blifvit flottadt och därför ej är af tillräcklig täthet för att ej släppa igenom laken. Annat var det förr i tiden, då fiskaren tog yxan på axeln och i närmaste skog sjelf, utan att någon meniska fäste sig dervid, kunde taga sin kärlved.

Det sagda bör vara nog för att inse, att den salta strömmingen, som från Norrland kommer ut i marknaden, ej är af bästa beskaffenhet. Undantag finnas visserligen men dessa äro för få för att kunna inverka något; allt skärs öfver en kam, den bättre varan får lida för den sämre. I vår, nu gällande flskeristadga, fans en gammal god förordning, som bland annat föreskref **att insaltare af svenska fiskvaror voro skyldige att å kärlden låta inbränna årtalet, då saltning skedde, insaltarens namn samt märke, som visar varans beskaffenhet**, men denna förordning har genom kongl. kungörelsen af den 10 november 1865 blifvit upphäfd. Rätt tillämpade och noga öfvervakade voro dessa förordningar en hämsko för att i marknaden ej utsläpptes sämre vara, än hvad märket å densamma utvisade, och då behöfde ej såsom nu, den bättre varan blifva lidande af den sämre, hvilket i sin ordning verkar förslappande på hela näringen. Fiskaren resonerar naturligtvis som så: “hvad enar det till, att jag gör mig så mycket besvär med min strömming, min granne saltar sin så dåligt och han får ändock vid försäljningen lika mycket betalt som jag”. Vi vilja naturligtvis härmed icke hafva sagt, att icke aktningstvårda undantag härifrån finnas. Fiskarebefolkningen är framför allt ärlig och många finnas, som ännu aldrig släppa ifrån sig ett strömmingskär, som ej bär deras bömärke, men det hindrar ju icke att de kunna på samma gång vara affärsmän.

Gustaf Bergius

Miljöseminarium



Skärgårdsmiljön i blickpunkten.

I slutet av 80-talet när Miljöintresset tog fart, kom ett litet häfte ut med titeln ”Ekologi startar i hemmet”.

Archie Duncansson hette författaren och beskriver i häftet hur man med utgångspunkten från hemmet kan åstadkomma klara miljöförbättringar. Jag besökte Archie i hans tvårummare i Täby och tog del av hans intressanta synpunkter. Han hade maskkompost i köket, efterkompostering på balkongen. Cyklade till kolonilotten med komposten på pakethållaren. Odlade grönsaker som räckte nästan hela vintern. Inget är omöjligt om man bara har den rätta viljan. Ännu lättare tycker jag att det är att vara miljövänlig i stugan. Här kan miljöintresset ta fart. Här har man tid att komma med kreativa lösningar på miljöarbetet. Kompostera, odla, utnyttja sol och vind till energi mm.

Nu hoppas jag att det är fler som är intresserad av samma sak, och kan dela med sig av sina kunskaper, eller bara lyssna på dem som har provat på olika lösningar i Skärgårdsmiljö.

Lennart Andersson

Den 16 juni mellan kl 0900-1530 arrangeras idéseminariet **Naturligt-Vis** på Stålnäs. Rubrikerna är **Kompostering, Solenergi, Vindkraft, Vatten och avlopp** anpassat till fritidshus i Skärgårdsmiljö. Inbjudan finns att hämta på www.stalnas.com under rubriken Aktuellt.

Det finns plats för 12 deltagare. Ingen avgift endast självkostnadspris för kaffe och lunch.

Anmälan senast den 11 juni via mail till : lennart.andersson@soderhamn.com eller pr telefon 0270-285539.mobil 070-8168411. När anmälan tagits emot, kommer bekräftelse och vägbeskrivning till Stålnäs.

Välkomna !

Söderhamns Kust & Skärgårdsförening i samarbete med **Stålnäs Stugförening**



AB Rundvirke

AB Rundvirke, Marmaverken

Har sponsrat med virke till renovering av
vår uthusbyggnad.

**Söderhamns Kust & Skärgårdsförening
tackar för detta bidrag.**



**Kontakta oss via:
0270-281163
070-5921110**

Från årsmötesprotokollet 2007

§1 ÅRSMÖTETS ÖPPNANDE

Raoul Kullberg förklarade årsmötet öppnat.

§2 GODKÄNNANDE AV DAGORDNING

Dagordningen godkändes.

§3 VAL AV ORDFÖRANDE OCH SEKRETERARE

Raoul Kullberg valdes som ordförande.

Hans Fryklund valdes som sekreterare.

§4 PRÖVNING AV OM ÅRSMÖTET BLIVIT STADGEEENLIGT UTLYST.

Beslutades att årsmötet är stadgeenligt sammankallat.

§5 VAL AV 2 JUSTERARE

Till justerare utses Kaj Andersson och Sven Andersson.

§6 STYRELSENS BERÄTTELSE ÖVER 2006 ÅRS VERKSAMHET

Raoul Kullberg redogjorde för 2006 års verksamhet.

§7 FRAMLÄGGANDE AV REVISIONSBERÄTTELSE (2st)

Lennart Olsson läste upp revisionsberättelserna. (2st)

§8 FRÅGA OM ANSVARFRIHET FÖR STYRELSEN

Beslutades att ansvarsfrihet beviljas för styrelsen.

§9 VAL AV FUNKTIONÄRER

Lennart Andersson valdes till ordförande för 1 år.

§10 VAL AV FYRA (4) ORDINARIE STYRELSELEDAMÖTER FÖR EN TID AV 2 ÅR.

Hans Fryklund och Astrid Forslund omvaldes för en tid av 2 år,

Jonny Andersson och Sven-Gunnar Johansson nyvaldes för en tid av 2 år.

§11 VAL AV FYRA (4) ERSÄTTARE I STYRELSEN FÖR EN TID AV 1 ÅR.

Stig Berglund och Stig Hedman omvaldes för en tid av 1 år,

Raoul Kullberg och Görgen Larsson nyvaldes för en tid av 1 år.

§12 VAL AV TVÅ (2) REVISORER SAMT ERSÄTTARE FÖR DESSA FÖR EN TID AV 1 ÅR

Claes Unger omvaldes som revisorer för en tid av 1 år, Erik Nilsson nyvaldes för en tid av 1 år.

Lennart Olsson och Eva Nerlund omvaldes som revisorsersättare för en tid av 1 år.

§13 VAL AV VALBEREDNING

3 ledamöter varav en sammankallande, inga förslag fanns, styrelsen skall försöka utse valberedare

§14 FÖRSLAG TILL VERKSAMHETSPLAN FÖR 2008

Verksamhetsplan för 2008 presenterades.

§15 FASTSTÄLLANDE AV ÅRSavgIFT FÖR 2008

Avgiften beslutades bli oförändrad 150/100: par/ensam

Paus med Bildvisning samt redogörelse om Svartsundsränneprojektet av Lennart Andersson samt kaffe

fortsättning sidan 11

§16 ÖVRIGA FRÅGOR

Sven Andersson hälsade välkommen till Skärgårdsträff på Orn den 30 juni, inga andra övriga frågor förekom.

§17 AVSLUTNING

Raoul Kullberg tackade och förklarade mötet avslutat. Därefter avtackades Raoul Kullberg för sin tid som ordförande i föreningen och Lennart Andersson tackades för sina enastående insatser i Svartsundsränneprojektet.

HJÄLP!

Anm. Som framgår av årsmötesprotokollet lyckades vi ej välja någon valberedning, vi är alltså i stort behov av att tillsätta dessa poster, kan Du hjälpa till med detta så hör av Dig snarast, se kontaktinfo sidan 2.

Skärgårdsmiljön i blickpunkten.

I slutet av 80-talet när Miljöintresset tog fart, kom ett litet häfte ut med titeln "Ekologi startar i hemmet".

Archie Duncansson hette författaren och beskriver i häftet hur man med utgångspunkten från hemmet kan åstadkomma klara miljöförbättringar. Jag besökte Archie i hans tvårummare i Täby och tog del av hans intressanta synpunkter. Han hade maskkompost i köket, efterkompostering på balkongen. Cyklade till kolonilotten med komposten på pakethållaren. Odlade grönsaker som räckte nästan hela vintern. Inget är omöjligt om man bar har den rätta viljan.

Ännu lättare tycker jag att det är att vara miljövänlig i stugan. Här kan miljöintresset ta fart. Här har man tid att komma med kreativa lösningar på miljöarbetet. Kompostera, odla, utnyttja sol och vind till energi mm.

Nu hoppas jag att det är fler som är intresserad av samma sak, och kan dela med sig av sina kunskaper, eller bara lyssna på dem som har prövat på olika lösningar i Skärgårdsmiljö.

Lennart Andersson

Den 16 juni mellan kl 0900-1530 arrangeras idéseminariet **Naturligt-Vis** på Stålnäs. Rubrikerna är **Kompostering, Solenergi, Vindkraft, Vatten och avlopp** anpassat till fritidshus i Skärgårdsmiljö. Inbjudan finns att hämta på www.stalnas.com under rubriken Aktuellt.

Det finns plats för 12 deltagare. Ingen avgift endast självkostnadspris för kaffe och lunch.

Anmälan senast den 11 juni via mail till : lennart.andersson@soderhamn.com eller pr telefon 0270-285539.mobil 070-8168411. När anmälan tagits emot, kommer bekräftelse och vägbeskrivning till Stålnäs.

Välkomna !

Söderhamns Kust & Skärgårdsförening i samarbete med **Stålnäs Stugförening**

Vår skärgård är full av kulturhistoria.

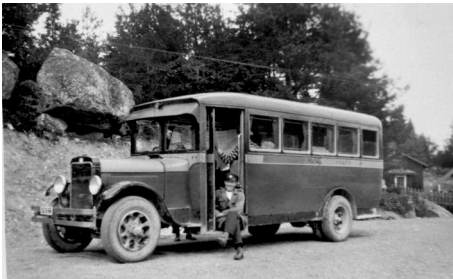
Söderhamns skärgård bjuder på en mängd skiftande berättelser om liv och verksamhet nu och i gången tid. På många platser finns spår, mer eller mindre tydliga. Jag tänker inte räkna upp alla historiska platser i Söderhamns skärgård nu, utan stannar vid en och det är Utvik.

Upprinnelsen till mitt intresse för Utvik är främst två faktorer, dels har jag trampat denna plats, varje sommar, alltsedan jag kunnat gå, dels väcktes funderingar när jag fick se att det skulle bli avverkning härom året. Det väckte lite oro också. Hur kommer det att se ut efter avverkningen?

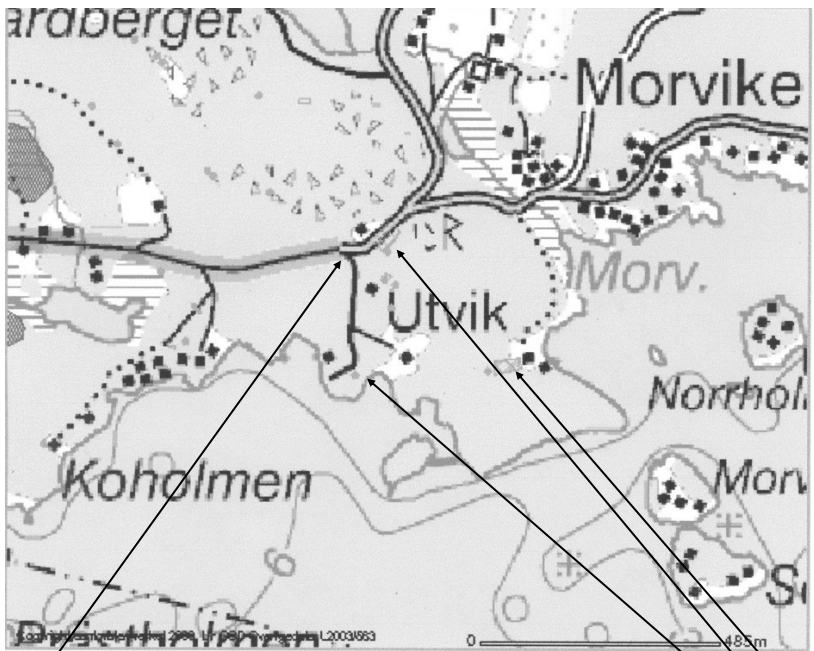
Jag måste säga att jag blev både lugnad och glad efter mina kontakter med Stora Enso, som nu förvaltar marken. Området kartlades först av Länsmuseet. Snitslar märkta "Fornminne" respektive "Kultur- och miljöhänsyn" markerade platser som skall skyddas. Höga "kulturstubbar" kantar stigar och områden, som inte får markberedas och de gamla, vackra furorna med mäktiga kronor lämnas kvar för eftervärlden. "Fornminne" är av hög dignitet och får absolut inte skadas medan det som är märkt "Kultur- och miljöhänsyn" ställer något mindre krav på försiktighet av markägaren.

Hoppas att vår kommun följer dessa regler och att privata tomtägare inte tror att man kan göra som man vill i alla lägen. På skogsstyrelsens kartor, som också finns på nätet, är lämningar markerade med orange färg.

Den 24 april i år var Holger Aronsson Utvik, Thord Sandin född i Åsbacka och undertecknad, tillsammans med Mikael Jonsson, ansvarig på Stora Enso, och kolade på dessa platser i Utvik. Holger visade och berättade vad han mindes och Mikael kompletterade med snitslar där det behövdes, allt för att underlätta vid kommande skogsplantering. Närmast vändplanen i Utvik ser det just nu inte så vackert ut, men där kommer snart ny skog att planteras. I skogsdungen som lämnats närmare vattnet finns rester efter Utviks brädgård, kolbotten, högar med barlast, ribbkajer med mera, som berättar om tiden runt förra sekelskiftet med dess sjudande verksamhet. Följande bilder och kartor visar några av dessa intressanta objekt.



*Schmidt med sin buss vid vändplan i Utvik i början av 1930-talet
Till höger: 24 april 2007, x-trafik chauffören Åke Wahlström i samspråk med Thord Sandin. (stenen är borta, men huset som syns bakom bussarna är kvar).*



*Del av skogsstyrelsens karta på nätet (original i färg)
Lämningar är markerade med orange färg, som exempel dessa.*

Här är vändplan för bussen

*Lämning efter Utviks sågverk
Husgrunder
Gammal åker och odlingsröse*



Piren utanför den f.d. kajen vid
Utviks brädgård. Vad som finns



Gunnar Widegren och Herta i "Petter" i slutet av 1920-talet.



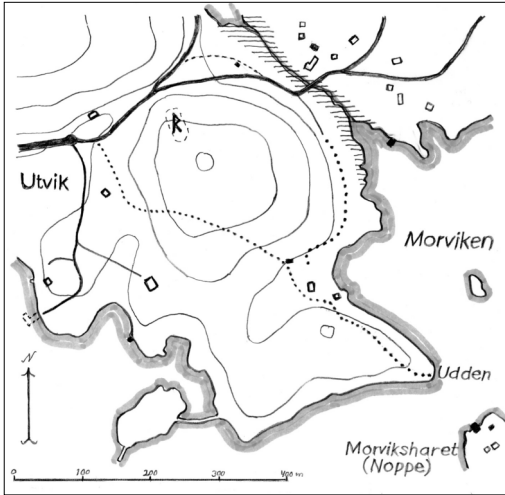
*Samma plats 18 april 2007, lite lägre bildvinkel dock.
Ön i mitten är Branthäll och t.h. Käringolaskär.*



Utviks sågverk, uppfört 1872 och nedlagt 1904. Revs 10 år senare. I dag finns några fundament efter byggnaden kvar och ett hugget stenblock med sju järnögglor ca 5m t.v. om skorstenen. Det kan ha varit mothåll och stagfästen till kjeratten (den sluttande delen på bilden vid byggnadens vänstra gavel), som transporterade upp timret ur vattnet och in i sågverket. Man kan även hitta en och annan tegelsten. Den spetsiga stenen hjälper till att förstå var såg-

verksbyggnaden var placerad.

Det lilla badhuset längst t.v. finns kvar än i dag nedanför Utviks herrgård.

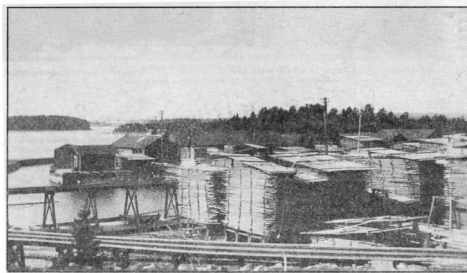


STIGEN ÖVER BERGET

Stigen kan härröra från 1700-talet. På en karta från 1741 ser det ut som många hus är inritade vid namnet "Mordviken". På en senare karta från 1857 benämns öarna utanför Morviken för "Marvikshararne", i dag "Morvikshararna", som är tre till antalet nämligen: "Norrharet" (Bisters holmen), "Noppe" (Nymans holmen) och "Sörharet" (Jäderbergs holmen). Sedan slutet av 1800-talet har stigen nyttjats av fiskaren sydost om berget samt fiskare och sommarboende på Morvikshararna. Stigen var närmaste vägen till

bussen när den började trafikera den nya vägen till Utvik på 1930-talet. Under senare delen av 1900-talet togs sedan stigen öster om berget allt mer i bruk. Den var lättare att ta sig fram på och när folk skaffade bil blev det närmare till båtplatserna den vägen. Den stigen är nu omgjord till bilväg efter senaste avverkningen 2004.

Tack ändå till skogsbolaget Store Enso, som skonat den gamla **stigen över berget**.



Mer än hundra år har gått mellan att dessa bilder togs, från samma plats med utsikt mot Kanonholmen. T.v. den 4 jan 2007 och t.h. vid förra sekelskiftet.

Vår skärgård är full av intressant kulturhistoria. Det känns tveegat när Söderhamns kommun vill exploatera mer av skärgården. Upplev Söderhamns vackra skärgård! JA! Men exploatera den inte till bristningsgränsen. Det kommer då att frånta kommande generationers möjligheter till upplevelser. Gå inte med på att fylla igen alla luckor och andningshål längs våra stränder! Var rädd om det som ännu är orört!

Adressetikett

B

Porto

~~Avs.
Söderhamns Kust & Skärgårdsförening
c/o Barbro Olsson
Gästrikvägen 9
826 39 SÖDERHAMN~~

Vid fågelburen:

Säg efter mig: "jag kan prata" säger Kalle, som lär sin papegoja prata!

-Jag kan prata, säger Polly.

-Säg: Jag kan sjunga!

-Jag kan sjunga.

-Säg: Jag kan flyga!

-Det skulle jag vilja se, säger Polly:

Br. Gräver AB
Norråla

0270-30184, 070-5138103, 070-5138104